

Delregional uppföljning av

Mot en cirkulär och hållbar framtid

GEMENSAM AVFALLSPLAN 2021-2030

För Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Året 2022	5
Delregional samverkan.....	5
Uppföljning	7
Insamling av data.....	7
Översikt av målen.....	8
Slutsatser och reflektion	16

Utgivare: Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, januari 2023

Kontaktpersoner: Anna Strannegård, Processledare, Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Författare: Anna Strannegård, Processledare, Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund

Sammanfattning

Den gemensamma avfallsplanen för Sjuhärad antogs 2021 och sträcker sig till 2030. Fokus ligger på att skapa cirkularitet och arbeta sig uppåt i avfallstrappan. Denna rapport är den första sammanställningen av arbetet med avfallsplanen. Det är flera mål som ännu inte mätts för första gången och inget nollvärde finns att jämföra med. Denna rapport svarar snarare på hur långt arbetet med nollmätning och organisation kring avfallsplanen kommit, om åtgärder startats samt drar lärdomar för det fortsatta arbetet med genomförandet.

Arbetet med uppföljningen ses som en påbörjad process och än finns mycket att göra innan kommunerna i Sjuhärad kan följa upp målen på en mer detaljerad nivå.

Slutsatserna av årets uppföljning är att kommunerna hittills fokuserat på förankring, ansvarsfördelning och organisation. Detta är dock en viktig förutsättning för att arbetet med genomförandet ska kunna accelereras framöver. En annan slutsats är att omvärldsbevakning, samverkan och erfarenhetsutbyte är betydande för att inspirera och motivera medarbetare. Avgörande för att nå målen är att medarbetare får mandat, ekonomiska och personella resurser som möjliggör arbetet med genomförandet av avfallsplanen.

Inledning

Den gemensamma avfallsplanen Mot en cirkulär och hållbar framtid är antagen i kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda och gäller mellan 2021–2030.

Syftet med en gemensam avfallsplan är att tillsammans över kommungränserna verka för att förebygga att avfall uppstår, minska avfallets farlighet, minska negativ miljöpåverkan och klimatpåverkan och arbeta för en långsiktigt hållbar region. För att öka samverkan mellan kommunerna, verka för kommungemensamma insatser och samordna uppföljning har en processledare för avfallsplanen anställts. Denna arbetar på Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund och startade sin anställning i augusti 2022 och finansieras av kommunerna. Anställningen är i nuläget tidsbunden på två år och kommunerna kommer innan 2024 ta beslut om fortsatt anställning av en gemensam processledare.

Avfallsplanen innehåller 6 målområden med totalt 16 mål. I avfallsplanen redogörs indikatorer samt en åtgärdsbank för samtliga mål. Ett ökat cirkulärt system och avfallsminimering är identifierat som en viktig del i att minska miljöpåverkan och det framhävs även att hela kommunen måste involverats för att målen i avfallsplanen ska nås.

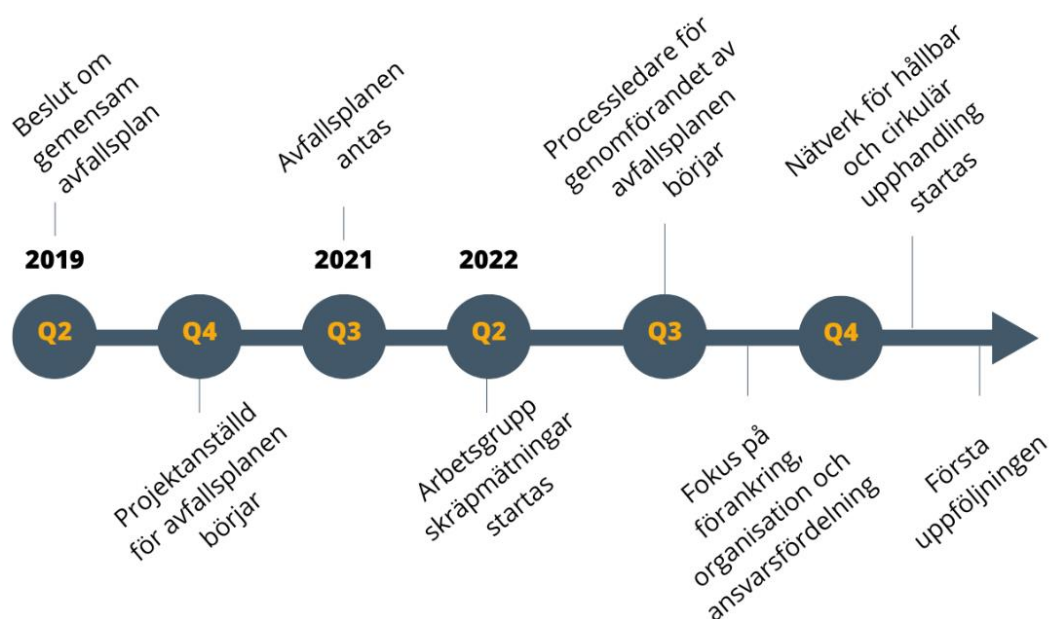
Kommunerna är ansvariga för kommunspecifik uppföljning av sin avfallsplan och processledaren på Boråsregionen sammanställer uppföljningen mer övergripande på delregional nivå. Denna rapport är den första sammanställningen av arbetet med avfallsplanen. Därmed är det många mål som ännu inte mätts för första gången och inget nollvärde finns att jämföra med. Att svara på måluppfyllelse är därför svårt och rapporten förväntas snarare svara på hur långt arbetet med nollmätning och organisation kring avfallsplanen kommit, om åtgärder startats samt dra lärdomar för det fortsatta arbetet med genomförandet.

Året 2022

Arbetet med den gemensamma avfallsplanen har pågått sedan 2019, se figur 1. Under året 2022 tillsattes en processledare för att stödja kommunerna i genomförandet av avfallsplanen. Detta har exempelvis möjliggjort bättre samverkan, omvärldsbevakning och framtagandet av en plan för uppföljning. Processledaren har även genom stöd och förankring hjälpt kommunerna att accelerera arbetet med att organisera sig gällande avfallsplanen och möjliggöra uppstarten av åtgärder.

Kommunernas fokus har i stor utsträckning legat på att just organisera sig kring avfallsplanen. Det kan handla om att inkludera målen i redan existerande verksamhetsplaneringssystem eller att skapa arbetsgrupper för olika åtgärder. Att fördela ansvaret för olika mål är betydande för att både kunna påbörja åtgärder men även uppföljningen av avfallsplanen. I detta har kommunerna kommit olika långt och arbetet med ansvarsfördelning pågår fortfarande för många av kommunerna.

Viktigt har också varit att förankra avfallsplanen brett i kommunernas alla verksamheter då många måste inkluderas för målområdena skall nås. I detta arbete har processledaren kunnat bistå kommunerna genom att exempelvis hålla introduktioner till avfallsplanen digitalt, hålla presentationer och workshops om avfallsplanen, nätverka och skapa personliga kontakter ute i kommunerna.

FIGUR 1: TIDSLINJE SOM VISAR PROCESSEN KRING AVFALLSPLANEN FRÅN 2019 TILL SLUTET AV 2022.

Delregional samverkan

Under året som gått har den gemensamma avfallsplanen möjliggjort samverkan mellan kommunerna. Att ha samma mål gör att det blir enklare att hitta lösningar och diskutera utmaningar tillsammans. Avfallsplanens målområden överlappar dessutom med Klimat 2030 - Kommunernas Klimatlöften, Utvecklingsstrategin för Sjuhärad och andra styrdokument hos

kommunerna. Detta gör att arbetet med avfallsplanen som gemensamt dokument ger ytterligare kraft till samarbetet mellan kommunerna.

Några av följande punkter är exempel på samverkan som startats under året och som faciliterats av processledaren:

- En arbetsgrupp för att ta fram gemensamma rutiner och stödja varandra gällande skräpmätningar har startats.
- Ett nätverk för upphandlare har startats som fokuserar på cirkulär och hållbar upphandling.
- En plan för hur uppföljning ska gå till har tagits fram. Gemensamma mallar och hjälpmedel till kommunerna har skapats.
- Boråsregionen deltar i ansökan om ett externt finansierat projekt gällande cirkulär upphandling där IVL Svenska Miljöinstitutet är projektägare. Beslut kommer ges under Q1 2023.
- En digital samverkansplattform har utvecklats och samtliga i kommunerna som vill arbeta med avfallsplanen får tillgång till. Här återfinns exempelvis metoder, rapporter och tips.

Processledaren i sin roll har också kunnat nätverka regionalt och nationellt och här därmed både kunnat såväl inhämta kunskap och erfarenhet som delat goda exempel från Sjuhärad.

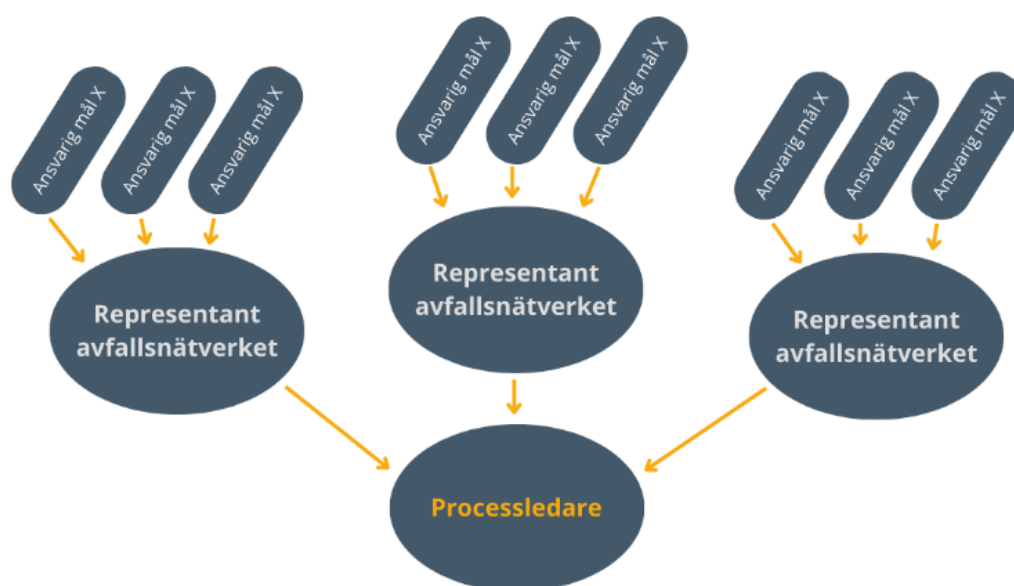
Uppföljning

Att arbeta med organisation, ansvarsfördelning och metod för uppföljning har varit en viktig del av kommunernas arbete under 2022. Dock har kommunerna kommit olika långt i detta arbete beroende på resurser och förutsättningar. I många kommuner har de nollmätningar som måluppfyllelsen ska mätas mot inte kunnat göras enligt beskrivet i avfallsplanen av olika skäl. Det kan handla om osäkerhet hur mätningen ska gå till, vem som ska utföra den eller tidsbrist. Beroende på hur långt kommunen har kommit har de haft olika möjligheter att ge input till årets utvärdering. Det är värt att notera att uppföljning kräver både personella och ekonomiska resurser och en väletablerad organisation kring hur data ska samlas in. Arbetet med uppföljning har därför av avfallsnätverket och processledaren setts som en uppstartad process där arbetet kommer finjusteras framöver.

Insamling av data

Uppföljningen av avfallsplanen görs i flera steg, se figur 2. Ansvar för uppföljning av målen i varje kommun har de som är utpekade som ansvariga för målen i avfallsplanens bilaga 2. Representanten i avfallsnätverket har ansvar över att resultaten sammanställs för sin kommun och förser processledaren med en mer övergripande sammanfattning gällande måluppfyllelsen. Processledaren på Boråsregionen har huvudansvaret för att uppföljningen av planen sker och ska sammanställa uppföljningen på en delregional nivå.

I arbetet med denna första uppföljning har fokus legat på att få en mer övergripande bild av hur arbetet med avfallsplanen framskrider. För uppföljningar framöver kommer mer fokus ligga på att följa och mäta enskilda mål. Arbetet med att ta fram en mätplan har dock redan påbörjats.

FIGUR 2: FIGUR SOM VISAR PROCESS FÖR UPPFÖLJNING AV AVFALLSPLANEN.

I flera fall ger avfallsplanen kommunerna valmöjligheter när det kommer till hur mätning ska göras. Det kan exempelvis handla om att kommunen själv kan välja antalet engångsartiklar de mäter. Processledaren har försett representanterna i kommunerna med ett underlag för att lättare kunna tolka de indikatorer som angetts i avfallsplanen. Underlaget kan användas i det fall kommunerna anser det som ett bra hjälpmedel.

Trots en ambition vid framtagandet av avfallsplanen att få fram mätbara mål är det flera av målen där det varit svårt för kommunerna att få fram data eller avgöra vilka mätetal som är lämpliga för uppföljning. Processledaren tillsammans med avfallsnätverket har diskuterat, gjort omvärldsbevakning och i viss mån kommit framåt inom de mål som är svåra att mäta. Dock anses fortsatt samverkan och dialog viktigt för att kunna mäta framgång inom vissa mål följande år.

Översikt av målen

På följande sidor beskrivs kort status och pågående åtgärder inom de olika målen i avfallsplanen. Eftersom det är svårt att inhämta information från alla verksamheter runt om kommunerna är det värt att notera att följande exempel långt ifrån representerar allt som pågår gällande avfallsplanen. Följande baseras på den uppföljning som avfallsnätverket försett processledaren med i slutet av 2022.

Målområde 1 Hushåll med maten

Mål 1.1 Matsvinnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter

De flesta kommuner mäter matsvinn i en eller flera verksamheter. Det sker samverkan mellan kommunernas verksamheter och åtgärder pågår men i dagsläget behöver matsvinnet fortsätta minska för att nå målet.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- Svenljunga kommun har startat projektet Klimatoxarna i skolan. Detta projekt syftar till att minska matens klimatpåverkan.
- Borås kommun är delaktiga i ett forskningsprojekt tillsammans med Högskolan i Borås där de kommer ta fram metoder för att minska matsvinn inom äldreomsorgen.
- Ulricehamns kommun har arbetat med att minska matsvinnet i skolorna.

1.2 Matsvinnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med år 2021

De flesta kommuner har gjort nollmätning eller kommer få in resultat under våren 2023 som kan användas som nollmätning. Vissa kommunikativa insatser har gjorts i några få av kommunerna. De flesta kommunerna har dock inte påbörjat ett aktivt arbete för detta mål.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- Tranemo kommun deltar i resterkocken, och har under september 2022 uppmärksammat matsvinnsdagen både på sociala medier och internt.
- Svenljunga kommun deltar i resterkocken.

1.3 Minst 60% av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål

De flesta kommuner har gjort nollmätning eller kommer få in resultat under våren 2023 som kan användas som nollmätning. De flesta kommunerna har dock inte påbörjat ett aktivt arbete för detta mål.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- Svenljunga kommun har infört matavfallsinsamling.
- Ulricehamns kommun jobbar kontinuerligt med information till invånarna om vikten att sortera.

Målområde 2 Konsumera hållbart

2.1 Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022

I dagsläget har ingen av kommunerna påbörjat mätning gällande konsumtionen av engångsartiklar. Några kommuner har startat åtgärder för att arbeta mot målet.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- Borås Stad är delaktiga i ett forskningsprojekt tillsammans med Högskolan i Borås där de kommer ta fram metoder för att minska engångsartiklar inom äldreomsorgen.
- I Vårgårda kommun pågår projektet Hållbar sömnad som levererar flergångsprodukter genom AME. Omsorgen och förskolor har beställt skoskydd. Haklappar är beställt men ej levererat. Mål finns att sluta använda engångshaklappar.
- I Tranemo kommun utreder kost och omsorg möjligheten att byta ut portionsförpackad mat inom LSS. Uppföljning av ett tidigare projekt, Resurssmart äldreboende, har gjorts.

2.2 Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022

Ingen av kommunerna påbörjat mätning gällande livslängden på arbetskläder. Några kommuner har startat åtgärder för att arbeta mot målet.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Svenljunga kommun lagar daglig verksamhet arbetskläder.
- Tranemo kommun utvärderar möjlighet till samverkan med Svenljunga kring att laga arbetskläder.
- Vårgårda kommun har inlett ett litet test där några arbetskläder från Gata/Park har lagats av Hållbar sömnad. Dock finns inget strukturerat eller beslutat kring detta i nuläget.

2.3 Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfallsmängder och miljöpåverkan ska öka

I dagsläget har de flesta kommuner inga mätetal för indikatorerna gällande mål 2.3. Några kommuner får in mätetal från återvinningscentralerna under våren 2023 och kommunerna siktar även på att genomföra en gemensam enkät under 2023. Några få kommuner har genomfört insatser för att arbeta mot målet.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- Borås, Herrljunga, Vårgårda, Svenljunga och Tranemo anordnade Minimeringsmästarna under 2021-2022.
- Tranemo kommun har genomfört kommunikation om avfallstrappan, exempelvis genom skyltar på sopbil, hemsida och film på sociala medier.

- Svenljunga kommun genomförde en enkät 2021 som bland annat mätte invånarnas beteende, attityder och värderingar gällande återvinning och återanvändning.
- Ulricehamns kommun arbetar med kommunikationsinsatser mot invånare i deras årliga miljökalender. Årets tema är hur kan vi minska och förebygga avfallet.

Målområde 3 Använd de resurser vi har

3.1 Andel möbel- och textilinköp i kommunens verksamheter som är återbrukat ska öka jämfört med år 2022

Flera av kommunerna har startat upp, är i startgroparna eller utreder gällande möbelcirkulation inom kommunen. Dock är det endast någon enstaka kommun som kartlagt eller mäter andelen som är återbrukat.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Svenljunga kommun finns en möbelpool (AME:s återbruk).
- I Tranemo kommun har daglig verksamhet startat ett projekt för återbruk av möbler från kommunala verksamheter.
- I Vårgårda är kommunens verksamhet Returgården i rullning och levererar återbrukade möbler inom kommunen.
- I Herrljunga har kommunen under året startat upp en funktion för att återbruka möbler internt.
- I Borås Stad har koncerninköp kartlagt inventarier på samtliga förvaltningar och utreder möjligheten till ett utökat cirkulärt flöde för möbler inom staden.
- Borås Stad har ett nytt Adda¹ avtal för återbrukade möbler som gäller från 1 december 2022. Avtalet möjliggör inköp av begagnade möbler genom upphandlade leverantörer.
- Marks kommun fick under hösten 2022 beslut om att starta möbelcirkulation och arbetet med detta har påbörjats hos arbetsmarknadsenheten.

3.2 Återanvändningen eller återvinningen av bygg- och rivningsmaterial inkl. Massor från kommunala bygg-, mark- och anläggningsprojekt ska öka jämfört med år 2022

Ingen av kommunerna har påbörjat mätning gällande detta mål. Få åtgärder har startats men några av kommunerna för diskussioner eller utreder hur det kan arbeta mot målet.

¹ Adda är ett verksamhetsstöd till offentlig sektor och erbjuder avtal och tjänster inom strategisk försörjning.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- Borås Energi och Miljö har fått en e-petition från kommunfullmäktiga via kommunstyrelsen som föreslår att BEM fortsätter utreda frågan om byggåterbruk.
- Vårgårda kommun har budgeterat för en konsult som ska inventera Kesbergskolan.
- I Herrljunga kommun förekommer diskussioner om att tillvarata byggmaterial vid byggnation/rivning.

3.3 Livslängden på elektronik i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022

Ingen av kommunerna mäter livslängden på samtlig elektronik inom kommunen. I någon enskilda kommun pågår diskussioner kring hur livslängden kan förlängas.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Marks kommun har IT-enheten börjat undersöka vad för krav som kan ställas i kommande upphandling för återtagande av uttjänt elektronik.
- I Tranemo kommun togs för cirka 1 år sedan beslut om att utöka leasingtider för våra datorer från 36 månader till 48 månader. Efter 48 månader säljs de tillbaka till avtalsleverantören som i sin tur lägger ut dem till försäljning på begagnatmarknaden.

3.4 Invånarna ska ha möjlighet till enkel och tillgänglig återanvändning av produkter

De flesta kommuner erbjuder sina kommuninvånare möjlighet att lämna saker till återanvändning, dock oftast på återvinningscentraler vilka för alla inte är enkla eller tillgängliga att ta sig till. Det finns ingen överenskommen definition för vad målet innebär i praktiken.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Bollebygds kommun pågår samtal mellan Socialförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen om ett Återbruk.
- I Ulricehamns kommun finns möjlighet till återanvändning finns på ÅVC genom bland annat Återbruksdagar samt Ge & Ta.
- I Borås Stad kan kommuninvånare lämna saker för återanvändning på återvinningscentralerna och fritidsbanken har startats upp.
- I Svenljunga kommun finns Moga Returen och Ateljé Annorlunda.
- I Vårgårda kan kommuninvånarna lämna in saker för återanvändning.

Målområde 4 Sortera mera

4.1 Alla kommunala verksamheter och dess anställda ska ha möjlighet att enkelt och nära kunna sortera ut sitt avfall

I dagsläget fattas sorteringsmöjligheter i många av kommunernas verksamheter. Kommunerna upplever att det är svårt att kartlägga och mäta detta mål. Några få kommuner har påbörjat arbetet med kartläggning och införandet av sorteringsmöjligheter.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Vårgårda kommun finns sorteringsmöbler i personalrum och på ytterligare platser i kommunhuset.
- I Tranemo kommun pågår ett arbete med att identifiera behov och nuläge.
- I Marks kommun har en projektgrupp för införande av fullskalig sortering av alla förpackningsslag på i första hand kontorsfastigheter har bildats och införandet sker under mars 2023.

4.2 Andelen felsorterat i restavfallet ska minska med 50 % jämfört med år 2021

Detta mål mäts regelbundet hos kommunerna via plockanalyser med olika intervall, varav mätetal för just år 2021 kan fattas hos vissa kommuner. Då fastighetsnära insamling blir obligatoriskt från 2024 fokuserar kommunerna i nuläget på införandet av detta och få övriga åtgärder görs.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Tranemo kommun har en film om avfallstrappan publicerats på sociala medier för att påverka invånarna.
- Svenljunga kommun minskar facket för restavfall för att motivera att sortera rätt.

4.3 Mängd avfall från ÅVC som behandlas med förbränning och deponering ska minska jämfört med år 2021

Detta mål mäts regelbundet hos kommunerna. Några få kommuner har startat ett systematiskt arbete med målområdet.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Tranemo kommun har förberedelse för utsortering av plast på ÅVC gjorts, införande planeras 2023. Stödmaterial till ÅVC personal framtaget.
- Svenljunga kommun arbetar systematiskt med att se över möjligheter till ökad sortering genom fler fraktioner.

- I Marks kommun har arbetet med införande av fraktion för plast som inte är förpackningar på ÅVC påbörjats med förväntat införande 2023. Detta kommer leda till mindre mängder avfall till förbränning.

4.4 Andel hållbara och effektiva avfallstransporter i kommunen ska öka jämfört med år 2021

Detta mål mäts regelbundet hos kommunerna. Flera av kommunerna har redan delvis hållbara transporter, dock har få av kommunerna startat ett aktivt arbete för att ytterligare öka hållbarheten eller effektivisera avfallstransporter.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Vårgårda kommun är gasbilar krav gällande insamling av mat- och rest samt slam.
- I Svenljunga kommun finns krav eller bonus vid upphandling av transporter.

Målområde 5 Fimpa skräpet

5.1 Nedskräpning ska minska med 50% jämfört med år 2022

Fem av åtta kommuner har genomfört skräpmätningar under 2022 som en start på arbetet med målet. Det är dock endast i Borås Stad som det aktivt arbetats med att minska nedskräpningen.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Borås Stad finns sedan flera år organisationen Borås rent och snyggt som arbetar mot nedskräpning.
- Bostäder i Borås har inlett ett projekt med Nordic Behaviour Group i syfte att minska nedskräpning på Hässleholmen.

Målområde 6 Planera in plats för avfallet

6.1 Små och stora anordningar för återbruk, återvinnings och avfallshantering ska lokaliseras i strategiska lägen så att de är enkla att använda både ur brukar- och insamlingsynpunkt

Hos de flesta kommuner sitter representanter från renhållning och avfall och ger råd under detaljplaneprocesser. Dock är stort fokus på avfallshantering eller återvinning medan plats för återbruk sällan eller aldrig tas med i beräkning.

Exempel på åtgärder i kommunerna

- I Svenljunga kommun är återbruk infört på Moga Returen, ny återvinningsstation på Hallavägen i Överlida. Frågorna behandlas kontinuerligt vid möten under detaljplaneprocessen.
- I Borås Stad finns avfallsfrågor med i checklistor för plan och bygg och samverkan finns.
- I Tranemo kommun har ett arbete att utveckla samverkan mellan avfallsenheten och samhällsbyggnadsprocessen gjorts. En ÖP är under framtagande och i det arbetet förs diskussioner för att fånga upp avfallsfrågorna.

Slutsatser och reflektion

Hur går då genomförandet av Avfallsplanen? I dagsläget är det svårt att säga något gällande måluppfyllelse, men redan nu finns en del reflektioner om hur själva arbetet som påbörjats går och vad som är viktigt framöver:

- Mätning och uppföljning är svårt. Det intygar även andra regioner som arbetar med att följa upp sin avfallsplan. Uppföljning är dock viktigt, både som ett sätt att se hur det går med måluppfyllelse men även som ett sätt att organisera sig och sätta avfallsplanen i fokus hos kommunerna.
- Inom många målområden är det svårt att säga något om hur det egentligen går då data saknas. För att ta fram data behövs både personella och ekonomiska resurser.
- Även om det är svårt att mäta måluppfyllelsen i siffror och statistik i dagsläget pågår det redan flera aktiviteter och åtgärder runt om i kommunerna som sannolikt bidrar till att kommunerna når målen.
- Avfallsnätverket har spelat en viktig roll både i att driva på arbetet i kommunen och genom samverkan utbyta erfarenheter gällande hur mätning ska gå till.
- Det är otroligt viktigt att påpeka att många aktörer ute i kommunerna måste engagera sig och ta sitt ansvar för att målen i avfallsplanen ska nås.
- Det finns redan ett stort engagemang hos medarbetare ute i kommunerna. Ett exempel som visar detta är de cirka 100 deltagande från samtliga kommuner som tog del av de digitala presentationerna av avfallsplanen.
- För att medarbetare ska kunna driva arbetet framåt krävs både struktur, mandat och ekonomiska resurser.
- Målområde 1 Hushåll med maten är troligtvis det målområde där kommunerna i dagsläget i störst utsträckning både mäter och gör insatser.
- Inom de flesta mål i målområde 4 Sortera mera finns sedan innan mätning etablerat. Kommunerna fokuserar idag i stor utsträckning på att uppdatera sina system gällande ny lagstiftning som träder i kraft de närmsta åren.
- Möbelåterbruk är ett område där de flesta kommunerna tagit kliv framåt under 2022.
- Upphandling kommer vara en viktig nyckel för att nå mål inom flera målområden.
- Samverkan och samarbete är betydande för att kommunerna ska nå målen i avfallsplanen.